52880/P

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS,

DE

Cauſis Febrium iiſdemque praecidendis.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS, DE Cauſis Febrium iiſdemque praecidendis.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

ANDREAS BAIN,

BRITANNUS,

Societatis Phyſicae Edinenſis Socius Honorarius.

Ad diem 24. Junii, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXX.

WELLCOME INSTITUTE LIBRARY
316850

Viro de patria optime merito,

ARCHIBALDO COCKBURN,

ARMIGERO,

DE COCKPEN,

Comitatus Edinenſis Vicecomiti,

Juris legumque in primis perito,

Et omnibus quibus illum noviſſe contigerit,

Miro amore dilecto,

Qui, in morem Phocionis,

Privatus non minus lenis,

Quam magiſtratus ſedulus, aequus, audax, et interritus,

Quocumque, ſi ingenii elegantiam

Animique benevolentiam ſpectaveris,

Pauciſſimi aequalium poſſunt comparari;

Hanc diſſertationem,

Ut parvulum ſummae,

Qua virtutes ejus, et privatas et publicas, proſequitur,

Obſervantiae monumentum,

Sacram eſſe voluit

ANDREAS BAIN.

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30386585

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

Cauſis Febrium iiſdemque praecidendis.

PROOEMIUM.

CUM febres ſe adeo frequenter oſtendant, adeoque funeſtae ſint, ut generis humani dimidium rapere inſimulentur, omnis inveſtigatio eas ſpectans ſummi momenti ſit oportet. Curationem febrium jam executi ſunt multi, iique peritia et experientia venerabiles, medici. Rationes vero cum omnes iis medendi, quae adhuc repertae, parum ſaepe procedant, arti mortales adverſus impetum earum tutos reddendi ſtudere haud dubie noſtrum. Praeterea, hi morbi, quamvis interdum poſſunt

 depelli,

depelli, vires corpori magnopere convellunt, paroxyſmis febrilibus in futurum opportunius efficiunt, morbiſve, qui medicinae non parent, fundamenta jaciunt. In diſſertatiuncula igitur ſequente, cauſas quae febrem vulgo ſoleant movere, et rationes actioni earum occurrendi efficaciſſimas, conſiderare decrevimus.

Strages horrenda, quam morbi epidemice graſſantes edere conſuerunt, hocque, quod eos ex toto vitare, minuſve ſaltem graves efficere in manu mortalium, nos, ut ſperamus, ſatis excuſatos habebunt, ſi a ſemita trita paululum deflectamus, partemque prophylaxeos perneceſſariam illuſtrandam ſuſcipiamus.

FEBRIUM SEMINIA.

Quae cauſae febrim movent, eae nonnunquam adeo potentes ſunt, ut morbum, nullo ſeminio, ſenſibus ſaltem percipiendo, ſubſtante, excitent. Quod poſteris Lanciſius celebris prodidit, id admodum memorabile, remque ita ſe habere, teſtatur. Triginta viros foeminaſque Romanos, loco honeſtiſſimo natos, oſtium Tyberinum verſus, animi cauſa naviculis profectos, vento ſe repente vertente

et

et ab auſtro ſpirare, paludeſque verrere incipiente, febre tertiana eſſe correptos, omneſque, ſi unum excipias, brevi diem ſupremum obiiſſe. Hoc vero raro incidit; namque dum quiſque, morbis epidemicis invaleſcentibus, contagio objicitur, alii, pauci interdum, corripiuntur, alii illaeſi manent. Hanc in rem diligenter inquirere non tantum volupe, ſed utiliſſimum, quod ſucceſſus in febribus praecavendis proſperi, a noſtra earum rerum, quae cauſarum excitantium actionem regunt, notitia magna ex parte pendebunt.

Quod actioni earum potiſſimum favet, quodque pro ſeminio praecipuo habemus, id eſt ea corporis conditio, quae debilitas appellatur, ſive hanc fecerunt ſedantia, ſive nimia vaſorum plenitudo. Huic addere poſſumus effectum ſtatus debilis plenique perpetuum, mobilitatem ſyſtematis nervoſi adauctam. Igitur primum conſiderandae ſunt debilitas et plenitudo.

1. *Debilitas.*—Animus non parum inclinat, ut debilitatem ſyſtematis pro fundamento febrium habeamus, cum ab iis, qui pleraque febres ſpectantia accuratiſſime notarunt, ante debilitatos armis quaſi, quibus contra contagium pugnetur, ſpoliari, omnibuſque morbis epidemice

graſſantibus

graſſantibus opportuniſſimos effici, diſcamus. Cauſam febris proximam hoc in loco excutere non noſtrum eſſe videtur. Culleni celeberrimi propriam, utpote quae ingenioſiſſima eſſe, optimoque fundamento inniti videatur, recipimus, eique cauſas debilitantes, cum vim nervoſam evidenter imminuant, atoniae ſpaſmoque favere aſſentimur. Neminem quidem poteſt latere ſigna debilitatis ortum ſpaſmi conſtanter praecedere. Nonnunquam non deſunt, quae contagium applicari inerſque manere probant, donec poteſtatem ejus latentem excitent intemperantia, affectus animi, et ſimilia. Nec hoc mirabile, ſi nobiſcum reputamus cauſas ipſas excitantes in ſyſtema nervoſum agere, debilitatem facere, et, ut non abſque ratione gravi poteſt poni, effectus ſuos eo certius, quo magis debile ſyſtema nervoſum, edituras. Nam ſyſtema cauſis debilitantibus pro viribus ſuis obſiſtit, ut exemplum frigoris plane oſtendit. Hoc enim raro agit, niſi aliae cauſae debilitantes adfuerint. Ita mortales his cauſis, pro viribus ſyſtematis vel contagioni vel poteſtati frigoris occurrentibus, plerumque reſiſtent.

Debilitatem inducunt omnia, quae vim nervoſam, et igitur has quae ab energia cerebri debita pendent, functiones imminuunt. Horum autem praecipua ſunt:

a. *Victus parcior et inſalubris.*——Cum varia corporis humani organa ſecernentia non parum et ſolidorum et humorum ex eo conſtanter expellant, ſupplementum novum perpetuo deſideratur, quod et ad corporis incrementum conferat, et detrimenta, quae in muneribus vitae communibus obeundis capit, reficiat. Si hoc, vel ob victum nimis parcum vel inſalubrem, non rite ſuppeditetur, humores tenuiores evadunt, ſolida relaxantur, corpus emacreſcit, circuitus ſanguinis langueſcit, ſumma debilitas oritur. Morbi contagioſi, experientia teſte, in pauperculos victuque tenuiore utentes gravius ſaevire conſuerunt. Quibus, contra, ad opipare edendum, vinumque modice bibendum, res ſuppetit, ii impetu eorum plerumque carent.

b. *Vita Sedentaria.*——Natura hominem ad actionem et exercitationem haud dubie deſtinavit. Igitur a legibus ejus abſque ſummo ſuo incommodo nunquam deflectit. Motus muſculorum modicus ad valetudinem commodam conſervandam ſemper confert, et, ſi functiones corporeas rite velis peragere, omnino neceſſarius. Exercitatione neglecta, mala innumera invadunt. Vis nervoſa deficere incipit, concoctio et nutritio non amplius abſolvuntur, vires muſculares imminuuntur, et corpus univerſum

verſum debile et irritabile redditur. Hinc omnes artes, quae abſque vita ſedentaria nequeunt exerceri, inſalubres. Effectus, quos modo poſuimus, nocivi certiores, ſi ſolitudo vel nimia mentis applicatio inertiae adjungatur. Nam homo ad ſocietatem natus eſt, et oblectamenta rationalia inde deducenda eum maxima voluptatum, quas vita malis fere innumeris obnoxia habet, evidenter afficiunt.

c. *Affectus animum contriſtantes.*——Is corpus inter et mentem conſenſus eſt, ut omnia, quae hanc turbant, illud quoque afficiant. Motus igitur animi cauſis morborum merito adnumerantur. Effectus excitantium repentini ſunt, et vitam gravitate nonnunquam extinguunt. Quae contriſtantes, ut metum, moeſtitiam, et amorem infelicem, ſubſequuntur, ea quidem tardiora, ſed frequenter non minus nociva. Metus poteſtas admodum ſedans. Actionem cordis arteriarumque imminuit, quod facit ut ſanguis ad ſuperficiem, ut ex ejus frigore, pallore, contractione apparet, non amplius rite propellatur. Hanc poteſtatem debilitantem mortem etiam aliquando facere poſſe comperimus; magis modicam vero excipit reniſus ſyſtematis, qui per ſigna febris pleraque ſe oſtendit. Debilitatem igitur et ſpaſmum, quae febri fundamenta jaciunt, aliqua ex parte excitare valet. Timorem actioni contagionis a-

micum

micum eſſe e teſtimonio Riviniano apparet, qui neminem peſte Leipſienſi, qui non in eam per vim metus inciderat, corripi ſe vidiſſe refert.

d. *Venus immodica.*——Nemo, qui fœminae notitiam habere conſuevit, nimiam venerem debilitatem facere poſſe mirabitur. Senſus voluptatis adeo vehemens et magnus eſt, ut totum ſyſtema nervoſum conturbetur et muſculi univerſi convellantur. Hinc anhelatio, palpitatio, ſyncope, epilepſia, mors ipſa aliquando, oriuntur. Opere peracto, totius corporis languor ſentitur, qui ſaepe in tempus non breve manet. Quinetiam ſemen e veſiculis ſeminalibus abſorptum corpus leniter excitat, adeo ut venus immodica, quae ſyſtema ſtimulo neceſſario privat, id hoc modo quoque debilitet. Quod celebris Diemerbroekius poſteris prodit, id ſupra poſita plane firmat. Recens connubio junctos peſti, quam alios, magis patere notavit.

e. *Potatio nimia.*——Ratione cum graviſſima fuit obſervatum optima, ſi nimia, perniciosa. Vinum modice ſumptum cardiacum eſt optimum et gratiſſimum, corpori vigorem, animo hilaritatem, comparans. Caeterum, vinum aliique liquores ſpirituoſi, ob vires ſtimulantes et ſedantes, non tantum ventriculo et inteſtinis, ſed etiam cerebro et

nervis,

nervis, noxae eſſe valent. Nam nimis liberaliter ſumpta actionem ſyſtematis praeter conſuetudinem magnam efficiunt, impetum ſanguinis augent, vaſa diſtendunt, et corpus univerſum ſtimulant et calefaciunt. Hanc febriculam pro certo excipit aliquantum collapſus, organa concoctionis debilitantur, et omnes oeconomiae animalis functiones magis minuſve laeduntur.

f. *Profuſiones ſanguinis, &c. nimiae.*——Nihil manifeſtius eſt, quam quod ſanguinis detractio actionem ſyſtematis ſanguiferi potentiſſime diminuit. Cum tonus hujus a tenſione fibrarum muſcularium pendeat, niſi vaſa ſanguifera omnino plena ſint, adeo ut aequilibrium poteſtatem ſolidorum contrahentem inter et vim humorum expandentem conſervetur, vires fibrarum muſcularium propriae, et pro quantitate ſanguinis detracti, et evacuatione magis minuſve ſubita, imminuentur. Igitur, viribus omnium partium muſcularibus debilitatis, cor, utpote quod muſculus ſingularis ſit, non aeque, ut ante, ſanguinem propellere poterit. Hinc circuitus humorum languidior evadet, vis cerebri imminuetur, et debilitas idcirco metuenda progenerabitur.

g. *Calor madori adjunctus.*——Calor magnus, cum humiditate praeſertim conjunctus, corpus admodum debile

et

et irritabile reddit. Hinc oritur inertia et appetitus proſtratus plagis in calidioribus notabilis. Hoc ſuperficiem relaxando, curſum ſanguinis ad eam majorem faciendo, et ita eum ejuſdem cerebrum verſus impetum, qui ad functiones ejus rite peragendas neceſſarius, imminuendo, praeſtare videntur.

Quaedam aliae cauſae, quae, judicio omnium, debilitatem faciunt, ut fatigatio, vigilia, &c. memorandae ſuperſunt. Harum autem modus agendi e ſupra comprehenſis facile intelligetur.

2. *Plenitudo.*——Haec in cauſa eſt, cur multi morbi, iique graviſſimi, velut inflammationes, haemorrhagiae, febres, oriantur. Homines ad febres et debilitatem gignendo, et irritabilitatem augendo, proclives reddit. Debilitatem corpus contagioni in primis opportunum efficere, ſupra probare ſumus conati. Igitur tantum ſupereſt, ut habitum corporeum pleniorem debilitatem creare demonſtremus. Nimia ſanguinis quantitas vaſa ultra tonum naturalem diſtendit, et vigorem poteſtatis, qua ſe contrahunt, tandem imminuit. Hanc ob cauſam, pulſus arteriarum langueſcunt, organa, ad circuitum ſanguinis promovendam neceſſaria, molem jam nimiam aegerrime propel-

lunt; aeger hebes, debilis, iners evadit, et omnes naturae poteſtates opprimuntur.

Praeterea, nonnullae ex ejus cauſis tales ſunt, quales ad debilitatem protinus creandam, plane accommodantur.

Ob nexum illum arctiſſimum, forſitan inexplicabilem, qui vaſa ſanguifera inter et ſyſtema nervoſum intercedit, mobilitas nimia, proclivitas ad ſpaſmos, alioſque hoc genus morbos, a plenitudine oriri conſuerunt. Inſuper, plenitudo, vaſa nimis tendendo, ad diatheſin phlogiſticam movendam non parum confert. Si nimia ſanguinis quantitas ſubeſt, et vis ſyſtematis tonica eodem tempore per frigus augetur, vaſa ad actionem violentam excitantur, vel febris progeneratur. Diſtenſionem potiſſimum in cauſa eſſe, cur irritatio continuetur, hinc plane conſtat, quod omnia irritationis ſigna ſanguinis detractione efficaciſſime tolluntur.

Cauſae autem praecipuae, quae plenitudinem faciunt, ſubſequuntur.

a. *Victus lautior.*——Humores corporis humani per excretiones diverſas perpetuo imminuuntur; ſed per alimenta ſaepius ſumpta renovari conſuerunt. Si ingeſta in adulto excretorum quantitatem ulla ex parte excedant,

auctus

auctus humorum ſtatuſque plenus oriatur neceſſe eſt. Nimiam ſanguinis quantitatem facillime gignit cibus valentior, potiſſimum animalis, liberaliter adhibitus. Animalis, ut omnes medici fatentur, plus nutrimenti quam quilibet alius praebet, quod magis quam vegetabilis viſcidus, igiturque per cutis ſpiracula et renes aegrius excernitur. Cum res ita ſe habeant, non tantum in corpore diutius maneat, ſed quantitatem nutritionis majorem utentibus ſufficiat oportet. Liquores meraciores idem praeſtant. Qui hoc genus maxime nutriunt, ii ſunt cereviſiae fortiores, quae macilentos, plenos, et pingues brevi ſaepe reddunt.

b. *Corporis animique inertia.*——Exercitatio corpus univerſum roborat, et tonum ſyſtemati arterioſo juſtum comparat, quod in cauſa eſt, cur omnes excretiones, potiſſimum cutanea, quae omnium copioſiſſima, rite pergant. Inertia, contra, totum corpus debile reddit, vires arterioſas debilitat, et igitur omnes excretiones, praeſertim cutaneam, imminuit. Hanc ob rationem, ingeſtis excreta excedentibus, morbida plenitudo brevi oriatur neceſſe eſt. Exercitationis mentis aeque ac corporis neglectus hos effectus pernicioſos edere conſuevit.

c. *Evacuationes ſolitae ſuppreſſae.*——Hujuſmodi ſunt perſpiratio et menſtrua ſuppreſſa vel parciora, profluvia,

per fonticulos, ſetacea, &c. facta, exſiccata. Haec plenitudinem facere poſſe nemo, qui ſerio ſecum reputat, ambigere poteſt. Saepe tamen incidit, una excretione ſuppreſſa, aliam pro rata ratione augeri, adeo ut mala ab evacuationibus ſolitis ſuppreſſis vel parcis orta, non aeque numeroſa ſint ac aliter forent.

d. *Detractio ſanguinis nimis frequens.*——In hac plenitudinis cauſa explicanda, cum nonnullis paradoxon eſſe videatur, quam in reliquis, plus temporis operaeque ponere cogimur. Omnis ſanguinis miſſio, ut ſupra comprehendimus, ſyſtematis ſanguiferi actionem diminuit. Hac imminuta, excretiones quoque imminuuntur; namque hae magis minuſve liberales, prout vis a tergo minuitur vel augetur. Quo parcius igitur partes humorum ſupervacaneae vel nocivae excernuntur, eo major earum quantitas in ſyſtemate ſanguifero accumulabitur, et ingeſtis iiſdem, dum poteſtates aſſimilantes per evacuationem nulla ex parte laeduntur, ſpatio breviſſimo plenitudo orietur. Inſuper, ut inteſtina, ob inediam nimis diu vacua relicta, ſe valide contrahunt, alvumque admodum aſtringunt, ita arteriae, ſanguine ſaepius nimiſque copioſe detracto, ſe adeo conſtringunt, ut rurſus, abſque plenitudine quam ante evacuationem majore, rite nequeant diſtendi: Quod

facit

facit ut excretiones ſine ſummo periculo non poſſint reſtitui. His denique aliam rationem, cur detractio ſanguinis frequens corpus nimis plenum efficiat, addere licet, ſyſtema, nempe, ſanguine ſaepius emiſſo, quantitatem quam ante majorem aſſuefieri parare.

CAUSÆ EXCITANTES.

Seminia ſupra comprehenſa, velut diaetam parciorem, venerem nimiam, &c. corpus debilitare aptiuſque, in quod cauſae excitantes agant, efficere compertum habemus. Utrum vero per ſe necne febres faciant, nondum videtur intelligi. Hoc ne quidem Cullenus ipſe exponere conatur; namque, ſuper hac re verba faciens, modo ſequente loquitur: ‘ But, whether any of theſe ſedative powers be ‘ alone the remote cauſe of fever, or if they only operate ‘ either as they concur with the operation of marſh or ‘ human effluvia, or as they give an opportunity to the ‘ operation of cold, are queſtions not to be poſitively an‘ ſwered.’

Cum haec res igitur tanta obſcuritate involvitur, cumque earum cauſarum, quae debilitatem faciunt, pleraſque

jam

jam retulerimus, et qua ratione agant expoſuerimus, de iis ſolis, quae febres haud dubie excitant, in praeſentia differemus. Quae ab auctoribus enumerantur, eae numeroſiſſimae.

Febres epidemice graſſari cum tam ſaepe videamus, non opinari non poſſumus, inquinamenta in aërem diffuſa, corporibuſque mortalium admota, eas ſaepiſſime, et ſemper forſitan, excitare. Quanquam enim effluvia paluſtria et humana non ſemper ſe evidenter oſtendunt, ea tamen ſubeſſe negare temerarium foret. Unaquaque in regione id caloris eſt, quod, certis rebus ſubſtantibus, miaſmata paluſtria valet generare, quanquam non ea quantitate ut morbum epidemicum inſignem facere; ea tamen ut homines habitum corporis ſingularem habentes invadere, et una cum debilitate vel frigore agere poſſint. Quantum effluvia humana ſpectat, cum ea adeo frequenter exiſtere conſideramus, cauſa eſt cur effectus eorum non magis inſignes eſſe miremur. Nec admiratio noſtra minui poteſt, niſi nobiſcum reputaverimus ea quantitate, ut per ſe agere poſſint, rarius accumulari. Aliis quidem cauſis adjuncta, facile et potenter agunt. Febris juſta igitur, etiam cum ſporadice graſſatur, vix frigori ipſi, ſed quod veriſimilius, miaſmatis et contagioni, tribuenda. Dum vero frigus cauſam

cauſam febris, ſtricte dictam, eſſe negamus, debilitati vel miaſmatis paluſtribus et humanis adjunctum, ad febrem movendam, et ad eam inflammatione impertiendam, non parum conferre fatendum.

1. *Miaſmata.*——Haec ſunt ea effluvia, quae calor tempeſtatis calidioris e terra madida vel paludibus aſcendere cogit. Omnis ſeculi experientia, regionum paluſtrium incolas febribus, praeſertim intermittentibus, ſemper opportunos fuiſſe, teſtatur. Has febres in regionibus hujuſmodi invaleſcere inquinamentis, a paludibus oriundis, vitio non abſque cauſa fuit verſum; nam in plagis alioquin ſalubribus vicina paludum febres infeſtant.

Intermittentes, quantum novimus, in regionibus paludoſis, iiſque ſolis, oriuntur, et, paludibus exſiccatis, non amplius invadunt. Qui ſe a paludibus ſatis longe abſtinent, et exhalationes earum vitant, ii febribus carent. Neminem, contra, fugit nullam occupationem ab Europa recens advectis eſſe funeſtiorem, quam ſylvas cedere, et terram arbuſculis liberare.

Quantum ad horum miaſmatum naturam attinet, eam adhuc magna ex parte ignoramus. Notiſſimum, multitudinem

tudinem inſectorum innumeram loca paludoſa tenere, ubi ea quae excernunt et ovula deponunt. Ad extremum cum fato concedunt, cadavera ibidem relinquunt. Non improbabile autem, hanc materiae animalis et vegetabilis miſturam, aliquantum fermentationis, quod miaſmata procreat, per calorem ſolis ſubire. Calor praecipuum eſſe videtur quod fermentationem exſuſcitat, et eam forſitan actionem quantitatemque ejus augendo, magna ex parte conſervat. Ita quantitas doteſque ejus calori tempeſtatis pro rata parte reſpondebunt. Quae plerique mortalium, qui animum ad hanc rem conſiderandam admoverunt, notarunt, ea ab hac notione non abhorrere reperientur.

Miaſmata a fermentatione, ut modo poſitum, oriri, hoc teſtatur, quod nec calor, nec humiditas, nec putredo ſola, febres movere valet.

Quanquam calor ad miaſmata progeneranda neceſſarius, quibuſdam tamen aſſentire non poſſumus, calorem ſolum febres movere valere. Intra Zonam Torridam, quamvis calor intenſus, nullae tamen, ſiccitate invaleſcente, febres oriuntur. Exemplum hujus luculentiſſimum in inſula Sancti Chriſtopheri mihi contigit videre. Æſtas fuit, non pluerat in quatuor menſes, et calor pro-

pemodum

pemodum intolerandus. Incolae tamen capitis inſulae Baſſe-terre, loci inſalubritate infamis, valetudine aeque commoda, ac in plaga maxime temperata et amoena, ſunt uſi. Inſuper, nihil notius, quam quod ſocii navales tempeſtatibus calidiſſimis, et inſaluberrimis, ex toto ſani manent, dum navem in alto tenent: Non citius vero prope littus paludoſum in anchoris ſtant, quam ſebribus corripi incipiunt.

Mador ſolus haec miaſmata gignere nequit, cum temporibus anni frigidis, et in regionibus ad ſeptentriones vergentibus, licet plerumque continuatio imbrium ſit, febres intermittentes rarius oriantur.

Quinetiam calor madori puro adjunctus febres excitare non valet; palus enim adſit limuſve ſupra aquam emineat neceſſe eſt. Namque dum humus aqua cooperitur, licet calor ſit intenſus, et exhalatio non parva, intermittentes in homines non invadunt. Hujus ſunt exempla innumera. Regio Nili vicina, auctoribus judicibus, inundatione ejus fluvii ſalubris efficitur. Caeterum, aqua cum receſſit vel exhalavit, ſolumque rurſus aërem contingit, morbi in Ægyptum protinus diffunduntur. Senacus quoque poſteris prodit, multum aquae profundae et ſtagnan-

tis circa muros cujuſdam urbis Germanicae fuiſſe collectum, in quam per longum temporis ſpatium ſordes totius urbis devectae. Quamdiu aqua coopertae, nihil mali ortum; cum primum vero aquam ſummam attigerunt, ſuprave eam eminerunt, febris funeſtiſſima loca vicina infeſtare coepit. Idem inſuper firmat urbs Genevenſis, ubi Lacus Lemannus in flumen Rhodanum influit ſita, et aëre puro ſalubrique adhuc fruitur. Caeterum, foſſis ſemel purgatis, febribus fuit vexata, quae tandem, aqua in illas regreſſa, ceſſarunt.

Alii putredinem febres generare poſuerunt. Haec vero ſaepe innoxia, vel morbos ab iis, quos miaſmata paluſtria faciunt, diverſos excitat. Multis in urbibus, quae ſordibus putridis abundant, morbi epidemici ex toto ignorantur. Nec in ſtabulis, quae effluviis putridis replentur, calor madorque febres unquam movere videntur. Haudquaquam tamen negandum, exhalationes a paludibus ortas, putredinem inſigniter promovere, ut experimenta Lanciſii et Senaci teſtimonium oſtendunt. Aliquantum forſitan putredinis ad miaſmata excitanda, et ad vires eorum augendas, non parum confert.

Miaſmata

Miaſmata paluſtria per ſe febres intermittentes movere, non genere, ſed gradu tantum, poteſtatis hujuſve forſitan intra ſpatium datum quantitate differre probabile. Omnibus in locis clauſis, ad quae ventus non accedit, quam in apertioribus, fortiora eſſe, et aërem ad magnam a paludibus diſtantiam, niſi vento valentius ſpirante, non inquinare videri, quam maxime manifeſtum. Tantum nocent ad certum gradum concluſa; namque diffuſa ex toto inertia evadunt. Rem ita ſe habere multorum experientia probat. Lanciſius Euronotum, qui paludes Romae vicinas perflat, admodum inſalubrem eſſe notavit. Hujus tamen effectus, experientia teſte, ad eas partes urbis ſolas, quae paludibus proximae, ſe extendunt, dum urbs reliqua nihil inde noxae accipit. Inſuper, celebris Homius, in diſſertatione ſua elegante de febre remittente, copias Britannicas in Flandria, quo propiores paludibus fuerunt, eo magis vexatas, et morbum, quo propius Bois-le-duc caſtra poſuerunt, eo graviorem ſemper fuiſſe refert. Lindus quoque febrem Penſacolae, anno 1765, epidemice graſſantem, nullos eorum, qui in navibus manſerunt, et mille paſſus a littore in anchoris ſteterunt, occupaſſe memoriae tradit. Quinetiam notat, claſſe Britannica ad oſtium Tyberinum, anno 1744, ſtante, naves littori proximas febrem contrahere coepiſſe, dum longius ab eo diſtantes

morbo

morbo ex toto caruerunt. E quibus omnibus cogere licet, vires miaſmatum, quo longius a fonte ſuo recedunt, eſſe minores.

2. *Contagio.*——Materia e corpore humano, vel ſano vel morbo laborante, conſtanter exhalat, quae in aërem diffuſa ſive admiſta, raro ei, unde proficiſcitur, eiſve, qui ei hunc in modum dilutae objiciuntur, noxae eſt. Caeterum, locis in arctioribus accumulata, et longum in tempus circa corpus retenta, poteſtatem, quae ei objectis ſaepe funeſta, nocentem ſibi acquirit. Actio autem contagionis humanae eo magis pernicioſa eſt, quo arctior locus eſt, quoque minus venti ad eum aſpirat, ubi accumulatur et retinetur. Quae de febribus carcerum et noſocomiorum nuper obſervata ſunt, ea rem ita ſe habere teſtantur.

Magnus caloris gradus quoque ad vires miaſmatum augendas multum facere poteſt. Calor in corpus humanum etiam agit, et, ſi madori adjungatur, proclivitatem ad putredinem dare valet. Hinc plagis in calidioribus ad putredinem vergunt febres.

A nemine hodie ambigitur ea, quae e corpore humano integerrimo exhalant, ſi quantitate magna accumulentur,

et

et circa corpus ſtagnando diu retineantur, hanc materiam nocivam datura. Caeterum, effluvia corporum morbidorum, potiſſimum febribus omnigenis laborantium, corruptionem ſupra comprehenſam facilius ſubibunt, eamque generabunt.

Febrium quae oriuntur natura ſtatum effluviorum hominum virulentum febrium continuarum cauſam communem eſſe probabile reddit, cum conditione ſignorum tantum differant, quod regioni, tempeſtati, et ſimilibus contagioni adjunctis, vimque ejus regentibus, poteſt referri.

E re generis humani eſt haec effluvia contagioſa, quod quoque de miaſmatis paluſtribus ſupra notavimus, non ſe plerumque, ſaltem adeo ut vires nocivas retineant, longe lateque ſpargere. Namque diffuſa naturam propriam eo uſque amittunt, ut, maxime etiam nociva, effectus ſuos non amplius edant. Igitur ii potiſſimum, qui aegrotantes nutriunt, infici conſuerunt.

Caeterum, quod commodum modo poſitum magnopere minuit, experientia funeſta haec effluvia contagioſa, aegrotis remotis, diu manere, vel per veſtimenta aut ſupellectilem

pellectilem iis imbutam, ad loca longe deſſita devehi poſſe demonſtrat. Cum hoc incidit, febris fomite propagari dicitur. Ita in carcerem diu incluſi veſtimenta infici, quanquam ipſe morbo nunquam fuit correptus, et morbum cum aliis communicare valent, vel ipſe ab iis infici, et deinde morbum ſub forma contagionis vulgare poteſt. Non parum dolendum, quod hoc venenum ſingulare, cum a fomite proficiſcitur, multo potentius eſſe reperitur, et febris eo mota multo gravior, quam cum a corpore infecto oritur. Quod forſitan incidit, quod contagio exemplo in poſteriore aëri admiſcetur, multoque magis diffunditur. Ita in mercibus infectis Marſiliae aperiendis, primum occupati peſte magis ſubito correpti, quam ii in quibus per contagionem poſtea mota. In febre carcerum apud Curiam Londinenſem, quae Old-Bailley appellatur, quadraginta in curia ipſa affecti ſunt; ſed morbus non ſe longius diffudit. Lindus quoque celeberrimus, qui in commodum generis humani tot et tanta ſcripſit, in modum ſequentem verba facit: 'By a fixed attention to this 'ſubject for many years paſt, I am convinced that the 'body of the diſeaſed, kept exactly neat and clean, is not 'ſo liable to impreſs the taint, as his late wearing ap'parel, dirty linen, and uncleanneſs of any ſort about him, 'long retained in the impure ſtate.' Celebris denique

Pringelius,

Pringelius, e viginti tribus, qui tabernacula vetuſta, in quibus aegroti infecti cubuerant, reficere juſſi, ſeptemdecim diem obiiſſe ſupremum, memoriae tradit. Quod fontem quidem veneni horrendum deſignat.

3. *Frigus.*——Pleraque febris genera poteſtati frigoris tributa. Id plures, quam peſtem, famem, vel gladium, rapere, affirmat Sydenhamus. Caeterum, actio ejus in febribus movendis non rite ab auxilio, quod ab aliis cauſis remotis petit, fuit ſecreta. Frigus, niſi effluviis paluſtribus vel humanis adjungatur, nunquam typhum vel intermittentes, ſed ſemper lenem ſynocham excitat. Pro impetu, quo applicatur, ſtatuque corporis in quod agit, vires extendere videtur. Actio ejus triplex eſſe fertur, ſedans, ſtimulans, aſtringens vel tonica.

a. *Sedans.*——Cum principium animalium vitale a calore tantopere pendeat, nequit dubitari quin frigoris poteſtas ſemper magis minuſve ſedat. Si nimis magna vel intenſa eſt, principium vitale, vel in partibus ſingularibus, vel in corpore univerſo, extinguere poteſt. Hujus nimis multa exempla reperiunda.

b. *Stimulans.*——Cum frigus ſyſtemati in tempus breve admovetur, per ſpaſmum ei illatum cordi arteriiſque ſtimulo

mulo eſt, calorem partis, cui applicatur, et ruborem faciens. Si nivem, ex. gr. manui imponas, aliquantum reniſus ſenſum frigoris brevi ſubſequitur.

c. *Aſtringens vel tonica.*——Si frigus modicum corporibus inanimatis admoveatur, omnes eorum partes non parum durat et contrahit, gravitatem iis veram adaugens. Eoſdem effectus in fibras animatas edit, contractionem vaſculorum ſuperficiei, et igitur pallorem et perſpirationem ſuppreſſam, faciens. Quinetiam probabile, hanc contractionem univerſo cum corpore aliqua ex parte communicari ; et frigus igitur applicatum vi ſua tonica totum ſyſtema firmare.

Veriſimile, actionem frigoris ſemper prius eſſe ſedantem, et poteſtatem ſtimulantem a reniſu ſyſtematis vel conaminibus virium naturae medicatricium pendere. Igitur animus inclinat ut credamus, homines contagione, ſi frigori quoque objiciantur, facilius affectum iri. Immo, exempla non defuerunt, ubi contagium in corpore iners latuit, donec actio ejus per frigus applicatum, quod hic ut cauſa occaſionalis egit, fuit excitata. Frigus forſitan cum cauſis debilitantibus conjunctum ſynocham quoque facere poteſt ; ſed de hoc nihil pro certo affirmare audemus,

mus. Quinetiam poteſtates ſolidorum ſimplicium et fibrarum motricium tonicas augendo, proclivitatem ad diatheſin phlogiſticam dat, et hoc modo morbos in plagis frigidioribus epidemicos indole inflammatoria, ut calor in calidioribus, eoſdem putrida, impertitur.

Huic tribuendum quod tot febres ſpeciem inflammationis prae ſe ferunt, quodque ſynochus forma febris in regionibus frigidis maxime communis.

DE RATIONE SEMINIIS OCCURRENDI.

Cauſae debilitatis diligenter vitandae. Haec regula ſummi momenti, et, ſi febribus velis occurrere, nunquam negligenda. Cum cauſas debilitatis in parte hujus diſſertationis ſuperiore tam plene recenſuerimus, minus hoc in loco ſupereſt de ratione ei occurrendi dicendum. Conſilia ſunt duo: Cauſas quae debilitatem et plenitudinem faciunt vitare, et vigorem tonumque ſyſtemati reddere.

1. *Cauſas quae debilitatem et plenitudinem faciunt vitare.*

Diaetam parciorem debilitatis cauſam praecipuam eſſe, ſupra diximus. Huic non facile obviam ibitur, niſi

ditiores miſericordia tacti pauperculis, qui quantitatem alimenti ſalubris idoneam ſibi nequeunt comparare, ſuppetias ferant. Caeterum, frequenter inopia alimenti non aeque culpanda, ac genus ejus parum idoneum. Igitur, quodnam genus ſit ſaluberrimum pro virili monſtrare conabimur.

Miſtura cibi animalis et vegetabilis alimentum generi humano ſaluberrimum praebet. Haec vero regioni ſemper accommodanda. Incolis plagarum frigidarum, quam calidarum, melius conveniunt diaeta generoſa, e cibo animalium potiſſimum confecta, uſuſque vini, &c. magis liberalis. Caeterum regionibus in calidis vel ardoribus aeſtivis ſubſtantibus, dum humores ad putredinem vergunt, victus talis eſſe debet qualis proclivitati hujuſmodi aliqua ex parte occurrit. Igitur, calore invaleſcente, vegetabilia maximam diaetae partem conflare debent. Acida et fructus non tantum putredini obſiſtunt, ſed corpus refrigerant: Namque alvum ſolutam tenendo, et materiam putridam in canali alimentario, et calorem in ſyſtemate accumulari prohibent. Quantum potionem communem ſpectat, liquor, qui Anglice *punch* appellatur, dilutior omni alii anteponendus. Refrigerat, reficit, et ad febres,

coelo

coelo humido et calido, et ad proclivitatem humorum ad putredinem arcendas, optime accommodatur.

In commodum mortalium cedit exercitationem ad munera vitae diverſa, in quibus ſtrenue agamus oportet, obeunda eſſe neceſſariam. Hae exercitationes autem, ſive negotia, ſive oblectamenta comitantur, ſaluberrimae ſunt, quae modicae, ſed diu continuantur, et inter quas poſitura naturalis adhibetur, et aër purus ſatiſque frigidus inhalatur. Nihil magis ad valetudinem commodam ſervandam confert quam exercitatio modica. Appetitum auget, fibras firmat, circuitum ſanguinis promovet, ſecretiones magis copioſas reddit, et vigorem toti ſyſtemati comparat. Sed cavendum ne ſit immodica. Nec violentior ſit, nec nimis diu continuetur; omnis enim defatigatio corpus magnopere debilitat.

Animus corpus, ut ſupra poſuimus, ita regit et gubernat, ut vi ejus motus vitales vel accelerentur vel retardentur. Ita hilaritas et gaudium circuitum accelerant, omneſque ſecretiones promovent, dum moeſtitia eadem ſemper retardat. Metus plerumque tempus in breve manet. Ei optime occurrit quae incutiunt vitare, et animos hominum negotiis vel labore diſtinere. Si vero aegrotus

per

per dolorem amoremve parum felicem contriſtetur, eum ad ſocietatem hilarium allicere, animumque a moeſtis ad laetiora gradatim abducere, conandum. Peregrinatio ſummis laudibus effertur, et utiliſſima, non tantum quod corpus exercet, ſed quod animum, nova ei ſingulis horis objiciendo, oblectat, adeo ut nova menti altius inſideant, vetuſtiora ea excidant. Negotium ſtudiumque admodum utilia eſſe poſſunt, cum oblectamenta omnigena animo quam maxime grata efficiant. In exemplis hujuſmodi muſica, ars illa praeſtantiſſima, effectus feliciſſimos ſaepe edit. Eam ſummis laudibus ornat poeta celebris:

'What paſſion cannot Muſic raiſe and quell!'

DRYDEN.

Quantum hanc rem ſpectat, nihil conſilio viri celeberrimi Dr Armſtrong, quod omnibus coloribus elegantiiſque poeticis ornandum curavit, excellentius eſſe poteſt:

'O ye, whoſe ſouls relentleſs love has tam'd
'To ſoft diſtreſs, or friends untimely fall'n!
'Court not the luxury of tender thought;
'Nor deem it impious to forget thoſe pains
'That hurt the living, nought avail the dead.

'Go,

‘ Go, ſoft Enthuſiaſt ! quit the cypreſs grove,
‘ Nor to the rivulet's lonely moanings tune
‘ Your ſad complaint. Go, ſeek the chearful haunts
‘ Of men, and mingle with the buſtling crowd ;
‘ Lay ſchemes for wealth, or power, or fame, the wiſh
‘ Of nobler minds, and puſh them night and day.’

Quod ad venerem attinet, regulas certas tradere difficillimum; quae enim in aliis nimia, in aliis modica. Omnes illecebrae et irritamenta ab arte petita valetudini admodum nociva, et diligenter fugienda. Mortales deſiderio naturali viribuſque corporeis regendi. Nimiam adhibuit, qui, opere peracto, frigeſcit, langueſcit, debilitatur.

De ſingulis aliarum cauſarum fuſius diſſerere non neceſſarium ducimus. Earum mentionem feciſſe ſufficit. Nonnullae calor, e. g. et mador, certis in locis nequeunt vitari. Rebus ita ſe habentibus, aut corpore per profuſiones humorum nimias antecedentes debilitato, robur omni ratione quaerendum. Cum viam plenitudini occurrendi fuerimus executi, rationes tonum et vigorem ſyſtemati comparandi, idque igitur adverſus cauſas excitantes magna ex parte tutum reddendi, referre pergemus.

Plenitudinem

Plenitudinem praeter conſuetudinem magnam et debilitatem inde pendentem tollere, eſt ratio febribus occurrendi efficaciſſima. Plenitudo, ingeſta et excreta exaequando, praecavenda vel corrigenda, quod vel ingeſta imminuendo, vel excreta augendo, fieri poteſt. Ingeſta diminui poſſunt, ſi alimenta quantitate minora adhibentur, vel minus nutrientia, i. e. alimenta talia, qualia ſub eadem magnitudine et pondere minus materiae, quae in humores animales mutari poteſt, et plus ejus, quae ad tranſeundum per excernentia diverſa proclivis, continent. Vegetabilia autem dotibus hujuſmodi praedita, et diaetam ex hiſce conflatam, maxime idoneam eſſe putamus.

Excreta vero auget, et plenitudinem igitur ſyſtematis imminuit, exercitatio corporis aucta. Quo aequilibrium ingeſta inter et excreta ſervetur, et eo plenitudini occurratur, ut exercitatio modica conſtanter adhibeatur neceſſe eſt.

Evacuationes ab arte petitae, ut ſanguinis detractio, plenitudinis ſyſtematis imminuendae cauſa, poſſunt adhiberi; et, ſi plenitudo aliquando magna ſit, ad eas decurrere cogimur. Hoc vero caute faciendum, niſi aegrotus ſit robuſtus, et diatheſis phlogiſtica evidenter invaleſcat; periculum

periculum enim, ne plenitudo, cui hac ratione occurrere cupimus, augeatur. Si ſanguinem emittere omnino neceſſe ſit, primum liberaliter, deinde modice, poſtremo parce detrahatur, donec hoc, aliiſque remediis idoneis, velut exercitatione et diaeta vegetabili, plenitudo ex toto tollatur.

2. *Vigorem tonumque ſyſtemati reddere.*

Cum debilitas flacciditati ſolidorum motuique humorum torpido adjungatur, huic conſilio, quod ſummi quidem momenti, reſpondent remedia, quae ſtatum ſolidorum mutant, vel motum horum et humorum excitant. Haec autem ſunt aſtringentia, tonica, ſtimulantia.

A. *Aſtringentia.*——Haec fibras animales emortuas condenſant, et eoſdem effectus in vivas edunt. Hinc firmitatem ſimplicium ſolidorum et cohaeſionem, et igitur tonum fibrarum vivarum, adaugent, et lumina quoque vaſorum imminuunt. Hoc revera praeſtare oſtendunt, vis cordis arteriarumque contrahens fortior reddita, appetitus major, concoctio melior, evacuationes praeternaturales imminutae. Hinc patet utiliſſima eſſe, in exemplis, ubi adſunt magna relaxatio, et excretionum naturalium auctus.

tus. Praecipuum adſtringens eſt alumen, quod votis optime reſpondet, cum debilitas relaxatione ventriculi et inteſtinorum ſtipatur. Cum vero alumen non omni ventriculo conveniat, alia aſtringentia, ut lignum Campechenſe, tinctura roſarum, vel vina rubra auſtera, in locum ejus ſubſtitui poſſunt.

B. *Tonica.*——Haec omnium remediorum, quae debilitati occurrendi conſilio adhibentur, plerumque efficaciſſima. In modum aſtringentium laxitati habitus corporei obviam eunt, vim nervoſam adaugent, et igitur ut functiones oeconomiae animalis diverſae facilius peragantur faciunt. Contractiones cordis arteriarumque validiores efficiunt, tonum canalis alimentarii augent, concoctionem promovent. Hinc, ad occurrendum irritabilitati illi univerſae nimiae, quae aegrotum adeo vexat, ut tranquillitas animi ejus et corporis quolibet leviſſimo turbari periclitetur, optime accommodantur. Tonica autem praecipua ſunt, balneum frigidum, chalybeata, amara, cortex Peruvianus.

a. *Balneum frigidum.*——Hoc remedium excellentiſſimum eſt, praeſertim iis in locis ubi vis frigoris tonica non ali-

ter

ter poteſt comparari. Effectus ſuos tonicos cum omni parte communicat, abſorbentia et exhalantia firmat, et evacuationes ſpiraculorum cutis nimis copioſas compeſcit. Irritabilitatem, quae a calore nimio proficiſcitur tollendo, plurimum prodeſt.

Aquam marinam, quam fontanam aut fluviatilem, cum ſalibus quae ſuperficiem ſtimulant, et ad reniſum ſyſtematis excitandum conferunt, abundet, debilitatis magis accommodari nonnulli, et forſitan non abſque ratione, poſuerunt. Quantum frigus aquae ſpectat, hoc pro viribus aegroti majus minuſve eſſe debet. Si aqua nimis frigida ſit, illum cordis reniſum poſt lavationem, quem ſenſus caloris univerſi indicat, ſalutarem impediet. Bis, aut ad ſummum ter, ſingulis diebus lavare ſufficiet. Si aegrotus ſit debilis, in aqua momentum tantum manere, aut, quod melius, aqua ei ſuperne affundi, debet.

Effectus boni balnei frigidi, praeſertim in regionibus calidis, admodum inſignes. Si aegrotus id neglectui habeat, hebes et languidus fit; contra, ſi mane uſus fuerit, totum per diem vegetus et valens eſt, nihil detrimenti a calore capiens. Non adhibendum tamen, corpore calefacto, ſtomacho pleno, vel eruptione, quae apud Indos

Occidentales, Anglice, 'the prickly heat' nominatur, apparente.

b. *Chalybeata*——Chalybs acido adjunctus, et ex humoribus aqueis ſolubilis redditus, ſyſtema efficaciſſime firmat. Cum chalybs cum acido vetriolico conjungitur, ſal martis progeneratur, quod forſitan optimum ex hocce metallo praeparatum. Aquae chalybeatae ſyſtemati tonum, ſummo cum commodo, reddunt. Quod ſolum hujus uſum vetat, eſt nimia vaſorum plenitudo. Praeter efficaciam aquarum chalybe imbutarum aegroto, qui balnea publica petit, proſunt mutatio aëris, exercitatio, otium, ſocietas grata.

c. *Amara.*——Haec, ob poteſtatem tonicam, in debilitate chronica ſucceſſu cum proſpero frequenter adhibentur. Appetitum movere, concoctionem promovere, actionem cordis et arteriarum augere, reperiuntur. Quae vulgo adhibentur ea ſunt, gentiana, calamus aromaticus, carduus, aurantiorum cortex, columbae radix, chamaemelum.

d. *Cortex Peruvianus.*——Omnium remediorum tonicorum, quorum mentionem injecimus, celeberrimum et efficaciſ-

ficaciſſimum eſt cortex Peruvianus. Boni ejus effectus, brevi poſtquam in ventriculum ingeſtus eſt, ſeſe oſtendunt. Igitur in nervos ventriculi agere, et deinde actionem ſuam cum reliquo ſyſtemate nervoſo communicare, creditur. Sub formis decocti, infuſi, &c. variis ſumi poteſt; ſed pulvis doſi ampla datus reliquis plerumque efficacior. Cortex et amara cum vitriolico aliiſve acidis mineralibus poſſunt conjungi, quod vires eorum majores, et ſaporem gratiorem, reddunt.

3. *Stimulantia.*——His adhibitis, fibrae ad actionem excitantur, vis cerebri exſuſcitatur, circuitus ſanguinis acceleratur, calor corporis et excretiones cutaneae augentur, concoctio promovetur. Hinc admodum utilia eſſe reperiuntur, cùm debilitas magno languore ſtipatur. Alimentis admiſceri vel per ſe ſumi poſſunt; ſed plerumque efficaciſſima tonicis adjuncta, quorum actionem ſalutarem promovent: Cavent quoque ne haec ſenſu ponderis et oppreſſionis ventriculum afficiant. Omnium ſtimulantium, quae novimus, tutiſſimum et efficaciſſimum eſt vinum. Et palato et ventriculo gratum. Doſis aetate, habitu corporeo aegroti, et effectibus quos edit, regenda. Nec hoc, nec quodlibet aliud ſtimulans, larga quantitate adhibendum; nam nimis liberaliter ſumpta circuitum ſanguinis

guinis morbidum movent, calorem praeter conſuetudinem magnum progenerant, et corpori effectibus, qui uſum eorum nimis liberum ſubſequuntur, ſedantibus nocent. Ad alia ſtimulantia ſucceſſu cum proſpero quoque decurritur. Horum autem praecipua ſunt ſpiritus ardentes, aromata, ut cinnamomum, zinziber, ſerpentaria Virginienſis, ſpiritus ſaleſque volatiles. Succuſſus denique electricus, ſyſtema nervoſum excitandi cauſa, ſaepius adhibetur.

Haec autem praecipua ſunt quae ſyſtema validum reddunt et ſervant.

DE RATIONE CAUSIS EXCITANTIBUS OCCURRENDI.

Hoc autem fit, cauſas excitantes vitando, originem earum praecidendo, et viribus earum nocivis obſiſtendo.

1. *Cauſas excitantes vitando.*——Hae ab unoquoque, cui ita facere licet, diligenter fugiendae. Febres plerumque praecaveri poſſunt, ſi modo locum poſſimus mutare. Namque non cauſa eſt, cur materiam morbos epidemicos moventem

ventem in aërem diffuſam dotes ſuas nocivas retinere ponatur. Diffuſa enim naturam ſuam adeo amittit, ut effectus ſibi proprios non edat. Hoc idem de miaſmatis paluſtribus affirmavimus, et multis exemplis poteſtates eorum nocivas, non longe a fonte ſuo ſemet diffundere, probavimus. Loca inſalubria deſignant facillime rores copioſi noctu deſcendentes, aër a calidiſſimo frigidiſſimus ſubito factus; nebulae graves, quarum odor foſſarum recens purgatarum proprium refert; examina muſcarum et inſectorum numeroſa, quae ea loca tenere conſuerunt. Morbi in commodum mortalium, tempeſtatibus etiam inſalubribus certis locis continentur, et loca graviſſima ſibi vicina habent, quae tutum ſeceſſum et praeſidium adverſus morbos efficax praebent. Haec autem ſunt edita, et temperata laterum collium, vel loca cacuminum montanorum ampla et plana. Haec ſylvis liberata, admodum amoena et ſalubria evadunt. Igitur optandum eſt, ut advenae, infirmi, et omnes denique alii, quibus per negotia licet, temporibus gravioribus, loca ſicciora, ad quae ventus libere adſpirat, petant. Si ibi conſtanter nequeant manere, ſaltem ibi dormire debent. Nihil enim perniciofius, quam in locis paluſtribus pernoctare, cum poteſtates vitales per ſomnum ſint magis debiles, adeo ut corpus hoc in ſtatu miaſmatum viribus minus poſſit obſiſtere.

ſiſtere. Quinetiam exhalationes ipſae nocivae, cum ſol occidit, ab aëre copioſius deſcendunt.

Secundum loca editiora, tempeſtatibus gravibus, utiliſſimus eſt aër marinus, et terreſtri ſemper anteponendus. In parte diſſertationis ſuperiore, inquinamenta paludum dotes ſuas nocivas a fonte non longe diffundere monſtravimus, et multi haud dubie morbis carerent, ſi in navibus a littore modice diſtantibus dormire ſibi in animum inducerent. Hoc ſaepe apud Indos Occidentales ſucceſſu cum proſpero fieri ſolet.

Quantum contagionem ſpectat, hodie notiſſimum omnes, qui non nimis prope infectos, reſve effluviis contagioſis imbutas, accedunt, a contagione immunes eſſe futuros. Cullenus celeberrimus in praelectionibus ſuis refert, peſtem, cujus contagio, quam ulla alia quam noverimus, gravior, in aliqua Aſiae minoris parte, quotannis epidemice graſſari, et Gallos Italoſque tamen, ſemet in domos ſuas includendo, eam ex toto vitare. Ita probabile, parvam diſtantiam homines adverſus contagionem tutos eſſe reddituram, ſi nullus aëris curſus ſit, qui effluvia hominum merciumve longe vehat.

Z.

2. *Originem earum praecidendo.*——Sub hoc capite comprehenduntur paludes, ſubſtantiae effluviis contagioſis imbutae, loca nimis arcta, nullumque perflatum habentia, ut carceres, &c.

Paludes ſunt exſiccandae: Ratio hoc faciendi ab agriculturae peritis diſcenda. Compertum habemus quamlibet regionem, quo magis colitur, eo magis ſalubrem conſtanter evadere, et Lindus ſagaciſſimus Guineam ipſam, ſi eadem illi cultura impenderetur, inſula Barbadoenſi non minus fore ſalubrem, opinatur. Subſtantiae quibus nociva effluvia humana adhaerent, velut veſtimenta, ſuppellex, &c. purificandae, vel, ſi non pretioſae, comburendae. Ubicunque hoc venenum lateat, et quibuſcunque rebus inſit, aërem recentem admiſſum id ſaepe non ſublaturum probe novimus. Caeterum, hoc conſilio, ratio navem infectam purgandi, quae a Lindo laudatur, eodem cum commodo terra adhiberi poteſt. Cubiculum, ubi aeger cubuit, et etiam veſtimenta et ſupellex, prius aqua, deinde aceto calido, lavanda. Hoc facto, omnia in cubiculum reportanda et feneſtrae arcte claudendae. Deinde, pulvis nitratus parvis quantitatibus accendendus, donec cubiculum fumo ex toto repleatur. Hoc facto, qui hoc munere fungitur, is fores claudere, et vaporem paucas

horas

horas continere debet. Si contagionem admodum gravem eſſe ſuſpiceris, proceſſus repetendus, et veſtimenta ſulphure fumiganda. Feneſtrae et fores nunc recludendae, adeo ut cubiculum plenum habeat perflatum. Lavatio reiteranda, et poſtremo ligna ſicca et herbae aromaticae accendendae, quibus aliquantum nicotianae, ſi neceſſarium eſſe videtur, poteſt adjungi. Quo generatio febrium in carceribus, navibus, noſocomiis, aliiſque locis arctioribus, ubi multitudo hominum collecta, praecaveatur, omnia quam maxime munda et pura ſerventur, et aër recens conſtanter admittatur. Ortui febrium in locis hujuſcemodi per inſtrumenta, quae Anglice *ventilators* nominantur, frequenter occurri poſſe, nobis perſuaſum.

3. *Viribus earum occurrendo.*——Hoc faciendum actionem cauſarum excitantium per externa imminuendo, et corpus adverſus actionem earum tutum per remedia interna reddendo. De his fuſius ſupra diximus; ſed conſideranda adhuc ſuperſunt praeſidia ab iis, qui ſemet cauſis excitantibus objicere coguntur, adhibenda. Quo actio effluviorum, quae a corporibus morbis contagioſis laborantium oriuntur, imminuatur, fluentum aëris puri et recentis in cubiculum conſtanter admittendum, acetum juxta lectum evaporandum, et ſumma munditiarum ratio habenda. Qui aegrotos inviſunt, ii ad eos, ventriculo vacuo, nunquam

quam appropinquare debent. Aliquantulo lini ex aceto intincto nares obturandae. Pauxillum corticis Peruviani, calamive aromatici aceto madefacti, dum in cubiculo manent, debent mandere, et egreſſi os manuſque colluere.

Praeſidiorum, quae interne adhibenda, optima ſunt, *cortex Peruvianus*, per ſe ſumptus vel amaris aromatiſve, ſub qualibet forma quae gratiſſima, adjunctus; *acida*, *vinum*. Dr Kramer, qui medicus exercitus Imperatoris Germanici primarius fuit, refert, totam cohortem ab impetu febris malignae in Italia per uſum corticis immunem fuiſſe ſervatam, dum reliquus exercitus Auſtriacus, eadem prophylaxi non utens, ea magnopere fuit vexatus.

Quantum ad eos attinet, qui ſemet miaſmatis paluſtribus objectare coguntur, ut omnem cauſam debilitantem fugiant, ut doſin corticis Peruviani bis terve de die ſumant, vinumque ſub noctem modice bibant, ut ignem prae foribus, aliove domus introitu, cum ſol occidit, perpetuum habeant, ut in loco a viribus miaſmatum probe defenſo dormiant, hortamur.

Effectibus denique frigoris, cum intenſius, occurrunt victus lautior, liquores vinoſi, exercitatio, veſtimenta calida, ignis.

F I N I S.